

Nr 70.

Ankom till riksdagens kansli den 23 april 1937 kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om dvägabringande av
lätnader i de årliga avgifterna å vissa egnahemslån.*

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 135 av herr Nilsson, Bernhard, m. fl. samt II: 261 av herr Barnekow m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag för åvägabringande av lätnader i de årliga avgifterna å egnahemslån från högkonjunkturen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande från statens egnahemsstyrelse.

Vid 1904 års riksdag beslöts inrättande av egnahemslånefonden. Gällande bestämmelser för lånerörelsen äro intagna i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 169/1933 och 124/1934, samt i kungörelsen nämnda dag (nr 218) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda egnahemslåne- och premielåneverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 249/1932 och 170/1933. (Jfr ock kungörelsen nr 219/1928, ändrad genom kungörelserna nr 178/1929 och 125/1934.)

Beträffande egnahemslåneräntans storlek och lånens återbetalning gälla olika regler för 1905—1919 års lån, å ena, samt senare lån, å andra sidan. Lån, som beviljats under år 1919 eller tidigare, förräntas och återbetalas sålunda:

Räntan utgör 3.6 procent. Lånet delas i två lika delar, en amorteringsdel och en stående del. Återbetalningsskyldigheten beträffande amorteringsdelen inträder med fjärde året efter utgången av det kalenderår, under vilket lånet från statskontoret utbekommit, och fullgöres å lån för jordbrukslägenheter med en annuitet av 6 procent och å lån för bostadslägenheter med en annuitet av 7 procent. Lånets stående del skall vara återbetald inom fem år från det sista inbetalningen å amorteringsdelen bort fullgöras.

För 1920 och senare års lån fastställdes vid 1934 års riksdag följande — beträffande 1920—1934 års lån dock endast efter frivillig övergång tillämpliga — grunder för förräntning och återbetalning:

Lånet delas i en amorteringsdel, utgörande $\frac{2}{5}$ av utbekommet lånebelopp,

och en stående del, utgörande $\frac{3}{5}$ av samma belopp. Å amorteringsdelen erlägges, intill dess densamma blivit till fullo gulden, vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, en annuitet av fem och sex tiondels procent, och vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter, en annuitet av sex och en halv procent. Därvid räknas såsom ränta i förra fallet tre och sex tiondels procent och i senare fallet fyra procent, allt å oguldet kapitalbelopp av amorteringsdelen. Amorteringsskyldigheten inträder, då fråga är om statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, med sjätte året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats, samt, då fråga är om statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter, med fjärde året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats. Intill dess kapitalavbetalningen börjar, erlägges å statslånets hela belopp endast ränta efter tre och sex tiondels procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, och efter fyra procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter. Därefter erlägges, jämte annuiteten å amorteringsdelen, ränta å statslånets stående del, intill dess jämväl denna lånedel till fullo inbetalts, efter fyra procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, och efter fyra och en halv procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter.

1937 års riksdag har medgivit, att beträffande lån, som efter ingången av 1920 beviljats från egnahemslånefonden, den årliga räntan å stående del av lånen må under tiden 1937—1939 utgå efter 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån. (Jordbruksutskottets utlåtande nr 27; riksdagens skrivelse nr 93.)

Årsutlåningen från fonden har för ett vart av kalenderåren 1929—1937 bestämts till 20,000,000 kronor, varav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter. Beträffande fördelningen de båda ändamålen emellan har vid bestämmande av utlåningsbeloppet för åren 1932—1937 medgivits, att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning, större andel av årsutlåningsbeloppet än den nyss angivna finge tagas i anspråk för bostadsändamål, i den mån så kunde ske utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål. För 1938 har utlåningsbeloppet höjts till 22,000,000 kronor, därav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 7,500,000 kronor för bostadslägenheter.

Vidare må erinras, att i anledning av proposition (nr 140) 1933 års riksdag (skr. nr 149) medgav, att under budgetåret 1933/1934 uppskov med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden finge beviljas till ett sammanlagt belopp av 2,000,000 kronor. Kungörelse i ämnet utfärdades den 21 april 1933 (nr 173). För budgetåret 1934/1935 medgav riksdagen (skr. nr 120/1934) uppskov till enahanda belopp som för budgetåret 1933/1934. Kungörelse i ämnet utfärdades den 4 maj 1934 (nr 126). För budgetåret 1935/1936 gav riksdagen (skr. nr 166/1935) sitt samtycke till beviljande av uppskov till ett belopp av 1,000,000 kronor. Kungörelse utfärdades den 17 maj 1935 (nr 161). För budgetåret 1936/1937 har riksdagen (skr. nr 83/1936) medgivit beviljande av uppskov till ett belopp av 300,000

kronor. Kungörelse utfärdades den 17 april 1936 (nr 99). För budgetåret 1937/1938 har riksdagen medgivit beviljande av uppskov till ett belopp av 200,000 kronor. Dylikt uppskov må omfatta ränta och amortering för år 1937 ävensom restantier till belopp, motsvarande, jämte tidigare erhållet uppskovsbelopp, högst 12 procent av det ursprungliga egnahemslånebeloppet. Å uppskovsbelopp gäldas samma ränta som å stående del av egnahemslån.

I detta sammanhang antecknas, att egnahemslåneförmedlarna åtnjuta årliga statsbidrag till bestridande av de med egnahemsverksamheten förenade förvaltningskostnader och å egnahemslånerörelsen uppkommande förluster. Detta förvaltningsbidrag har för år 1937 beräknats till 1,290,000 kronor. Låneförmedlarnas fonderade bidrag för mötande av förluster uppgingo vid utgången av år 1935 till 2,978,001 kronor.

Slutligen må här omnämnas, att egnahemslåntagare med jordbrukslägenheter liksom andra jordbrukare kunnat erhålla del av de ackords- och stödlån, vartill anslag anvisats vid 1932, 1933 och 1934 års riksdagar för jordbrukare, som på grund av rådande jordbrukskris kommit i ekonomiska svårigheter och varit i trängande behov av ekonomiskt bistånd. Sedan vid 1935 års riksdag fattats beslut om en omläggning av ifrågavarande låneverksamhet — innebärande bland annat en fortsatt anslagsanvisning för utlämnande av ackordslån med ett övergivande av stödlånesystemet — har den 7 juni 1935 utfärdats kungörelsen nr 277 om lån till jordbrukare för genomförande av ackord m. m., i vilken kungörelse vidtagits viss ändring genom kungörelsen nr 102 år 1936. Jämlikt nu gällande kungörelsen må jordbrukare, som är i trängande behov av ekonomiskt bistånd, beviljas lån för genomförande av ackord samt för förekommande av exekutiv försäljning av gäldenärens fastighet eller hans för jordbruket nödiga inventarier.

Egnahemsstyrelsen har i ärendet avgivit följande yttrande.

»Då enligt vad egnahemsstyrelsen inhämtat spørsmålet om åstadkommande av lättnader för egnahemslåntagare, som befinna sig i svårigheter på grund av omständigheter, varöver de ej kunnat råda, kommer att upptagas till övervägande av 1936 års egnahemsutredning, torde hemställan till Kungl. Maj:t om särskild utredning i det av motionärerna angivna syftet ej vara erforderlig.»

1936 års egnahemsutredning, som utsågs den 30 december 1935, har att verkställa utredning rörande egnahemsverksamheten och andra med statens verksamhet på det sociala jordområdet sammanhängande frågor.

Utskottet.

Enligt vad egnahemsstyrelsen anfört kommer spørsmålet om åstadkommande av lättnader för egnahemslåntagare, som befinna sig i ekonomiska svårigheter, att upptagas till övervägande av 1936 års egnahemsutredning. Med hänsyn härtill och då följaktligen jämväl den låntagargrupp, som motionärerna avse, torde bliva föremål för undersökning i förevarande hänseende, finner utskottet icke anledning att nu föreslå någon åtgärd från riksdagens sida på grund av motionerna. Utskottet hemställer alltså,

att motionerna I: 135 samt II: 261 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 69.
